

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/207/2019
Identifikačné číslo spisu:	8115219112
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:8115219112.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima Banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému R. O., bývajúcemu v K., zastúpenému JUDr. Ladislavom Lukáčom, advokátom, so sídlom v Prešove, Hlavná 19, o zaplatenie 9.465,90 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17C/310/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 30. júna 2017 sp. zn. 6Co/148/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2017 sp. zn. 6Co/148/2016 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 14. marca 2016 č. k. 17C/310/2015-37 rozhodol tak, že uložil žalovanému zaplatiť žalobkyňi istinu 9.465,90 eur, zmluvný úrok 439,55 eur a úrok z omeškania vo výške 5,33 eur s 5,00 % ročným úrokom z omeškania z istiny 9.905,45 eur od 5. mája 2015 do zaplatenia a nahradiť na trovách konania náklady za súdny poplatok vo výške 567,50 eur, v splátkach vo výške 100 eur mesačne s tým, že l. splátku uhradí do 30. júna 2016 a nasledujúce vždy d o posledného dňa v ďalšom kalendárnom mesiaci, a ž d o úplného vyrovnania, pod následkom straty výhody splátok v prípade omeškania. Vo zvyšku návrh zamietol. V odôvodnení s poukazom na § 52, § 53 ods. 1, § 489, § 494, § 559 ods. 1, § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v platnom znení (ďalej aj „OZ“), § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. uviedol, že vykonaným dokazovaním zistil, že žalobkyňa a žalovaný dňa 21. februára 2014 uzatvorili úverovú zmluvu č. 104833, na základe ktorej žalobkyňa poskytla žalovanému bezúčelový splátkový úver vo výške 10.000 eur s dohodnutou úrokovou sadzbou 13,9 % ročne, výškou splátky 154,38 eur, termínom prvej splátky 27. februára 2014 s počtom splátok 120 s termínom splatnosti 27. deň kalendárneho mesiaca s konečnou splatnosťou úveru 29. januára 2024, s výškou RPMN 16,62 %, priemernou RPMN 13,34 % a celkovou sumou, ktorú zaplatí klient 1.925,60 eur. Žalovaný riadne nesplácal dojednané splátky a žalobkyňa dňa 4. mája 2015 vyhlásila zosplatnenie úveru a vyzvala žalovaného k zaplateniu zosplatnenej pohľadávky v celkovej výške 9.935,74 eur spolu s poplatkom 30 eur vo výške 9.965,74 eur do 14. mája 2015. Žalovaný neuhradil žiadnu platbu. Súd prvej inštancie konštatoval, že zmluva, ktorú uzatvorili účastníci

konania je spotrebiteľskou zmluvou, obsahuje všetky náležitosti vyžadované v ustanovení § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a podlieha súdnej kontrole. Z výsledkov vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že žaloba žalobkyne je prevažne dôvodná, a to v časti dlžnej istiny 9.465,90 eur, zmluvných úrokov ku dňu 5. mája 2015 vo výške 439,55 eur, úrokov za omeškanie 5,33 eur a poplatkov 60 eur, tiež úroku za omeškanie vo výške 5 % z priznanej istiny od 5. mája 2015. Súd žalobe nevyhovel v časti požadovaného zmluvného úroku, ktorý si žalobkyňa uplatnila vo výške 13,90 % ročne od 5. mája 2015 do zaplatenia, keď tento nárok považoval za nedôvodný, lebo vyhlásením zosplatnenia sa úver dostáva do štádia vymáhania a nárok na zmluvný úrok tým zaniká. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v platnom znení do 30. júna 2016 (ďalej aj „O. s. p.“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne, a to proti zamietavému výroku (čo do zamietnutia žaloby v časti o zaplatenie úrokov vo výške 13,90 % z nezaplatennej istiny 9.465,90 eur od 5. mája 2015 do zaplatenia), rozsudkom z 30. júna 2017 č. k. 6Co/148/2016-57 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zamietajúcom výroku a súvisiacom výroku o náhrade trov konania a stranám nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobkyne a na zvýraznenie správnosti napadnutého rozsudku uviedol, že otázka platenia úrokov dojednaných ako cena a odplata za úverovú službu v spotrebiteľskom vzťahu v období po splatnosti úverovej istiny, je zásadnou právnou otázkou, v ktorej sa aplikačná prax rozchádza. Zástancovia názoru podporujúci platenie zmluvných úrokov popri úrokoch z omeškania prevažne vychádzajú z dispozitívnej normy, ktorá neobmedzuje dobu na poskytnutie finančných prostriedkov a kým úroky z omeškania sú sankciou, tak úroky sú odmenou za užívanie si peňazí, a preto ich treba platiť až do ich vrátenia (napr. rozsudok NS ČR sp. zn. 33Odo/657/2005 z 27. júna 2007). Nie je sporné, že predmetná úverová zmluva uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, na ktorú je nutné aplikovať ustanovenia OZ o spotrebiteľských zmluvách. Úver je odplatným právnym úkonom, za ktorý možno dohodnúť úroky a možno dohodnúť aj obdobie na užívanie finančných prostriedkov (úverové obdobie). Zo zákonom stanovených dôvodov (napr. nesplácanie úveru) má dodávateľ tiež právo splatnosť posunúť. Niet pritom zákonného kogentného pravidla, podľa ktorého by dlžník mal povinnosť zo zákona platiť bližšie neurčenú dobu úroky popri úrokoch z omeškania a takým ustanovením nie je ani ustanovenie § 506 Obchodného zákonníka. V danom kontexte považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že sa stotožňuje s tou časťou odôvodnenia rozhodnutia NS ČR sp. zn. 33Odo/657/2005, v ktorej sa argumentuje, že úroky predstavujú odmenu (cenu) za „užívanie istiny“ a úroky z omeškania sankciu. Nie však s názorom, že cena je neuzavretá, kým sa úver celý nespláti a že popri úrokoch z omeškania sú prípustné aj úroky. Cena musí byť jasne stanovená, uzavretá a ustálená výhradne v spojení s ukončením úverovej služby, a teda uplynutím úverového obdobia, či už pôvodne dohodnutého alebo predčasne skončeného. Žalobkyňa sa dovoľáva nárokov na odplatné úroky, ktoré by jej patrili v prípade, ak by bol zachovaný stav trvania záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy za stavu, že veriteľ aj spotrebiteľ budú plniť podľa podmienok a v termínoch dohodnutých v zmluve. Keďže tento stav netrvá, je zrejmé, že došlo k zmene záväzku, ktorá bola privodená omeškaním spotrebiteľa a súčasne predčasným zosplatnením úveru zo strany veriteľa. Zmena záväzku logicky prináša aj zmenu pomerov plnenia a aktivuje režim omeškania v spojení s využitím práva podľa a za podmienok § 53 ods. 9 OZ akcentujúc, že k predčasnemu zosplatneniu záväzku spotrebiteľa došlo konaním veriteľa, ktorý so zmenou (obsahu) záväzku určil aj režim ďalšieho plnenia záväzku svojím jednostranným adresovaným právnym úkonom. Predčasné zosplatnenie úveru predstavuje jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej úverovej istiny. Podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatnenia úveru spočíva v tom, že veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Úrok predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s ňou nakladať a produkovať zisk, ktorý pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré

by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. Jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. Zákon vo svojich dispozitívnych normách nereguluje úroky za úver po splatnosti, a preto dohoda o takýchto úrokoch je odklonom od dispozitívnej úpravy a je nielen v neprospech spotrebiteľa, ale vyvoláva hrubú nerovnováhu v neprospech slabšej zmluvnej strany. Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo/143/98 vyplýva, že dohodnuté úroky (zmluvné úroky) z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok). Od splatnosti je dlžník v omeškani a musí platiť úroky z omeškania (pozri IV. ÚS 476/2012-14 zo dňa 18. septembra 2012). Súdny dvor výkladom smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách stanovil zásadné pravidlo pre kvalifikáciu zmluvnej podmienky za nekalú, ak sa odkláňa od dispozitívnych noriem zákona v neprospech spotrebiteľa (napr. C-415/11, AZIZ). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z. (ďalej aj „CSP“) v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, t. j. rozhodnutie súdu prvej inštancie a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Podľa dovolateľky rozhodnutie krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, keď súdy nižšej inštancie neaplikovali na daný skutkový stav príslušné právne predpisy, resp. tieto právne predpisy nesprávne interpretovali a ich tvrdenie, že po zosplatnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky, nemá oporu v právnych predpisoch. Naopak Obchodný zákonník (§ 503 ods. 3) priznáva veriteľovi právo na dohodnutý úrok od poskytnutia peňažných prostriedkov do ich vrátenia. Argumentovala, že obsahom záväzku dlžníka nie je vrátiť len poskytnuté peňažné prostriedky, ale aj úroky, ktoré nemožno stotožňovať s úrokmi z omeškania. Úroky sú odplatou za poskytnutie peňažných prostriedkov, predstavujú cenu úveru, dlžník ich je povinný platiť od okamihu ich reálneho poskytnutia až do okamihu ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote alebo v omeškani. Úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka, ktoré je skutočnosťou zakladajúcou vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, samotný vznik nároku na úrok z úveru neovplyvňuje. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybne by tak učinil. Poukázala na najaktuálnejšiu rozhodovaciu prax vo vzťahu zmluvných úrokov a úrokov z omeškania a priamo aj k ich uplatniteľnosti veriteľom popri sebe po predčasnom zosplatnení dlhu, konkrétne na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline č. k. 11Co/12/2017-90 zo dňa 31. januára 2017 a Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Cdo/212/2014 zo dňa 21. augusta 2014. Zmluvné úroky mali a majú veriteľovi vždy nahradiť iba stav absencie peňažných prostriedkov a na tom nič nemení zosplatnenie úveru. Rozhodujúcim rozporom v názore dovolateľky a odvolacieho súdu je skutočnosť, či zákon v aktuálnom znení upravuje trvanie nároku veriteľa na zmluvné úroky po zosplatnení a akým spôsobom. Podľa dovolateľky neexistuje potreba, pre ktorú by súdy - či už extenzívnym výkladom existujúcich zákonných ustanovení alebo inak, mali kreovať ďalšie formy ochrany spotrebiteľa, najmä ak tieto nemajú základ v platných a účinných všeobecne záväzných právnych predpisoch, t. j. neboli zavedené zákonodarcom a bez opory v platnom písanom práve navyše neproporcionálne rozvrstvujú zodpovednosť zmluvných strán. Takáto činnosť vedie aj k podkopávaniu zásady pacta sunt servanda a negatívne motivuje dlžníkov k dodržiavaniu svojich jasne dohodnutých záväzkov. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu a rozsudok prvoinštančného súdu zrušil vo výroku (II) o zamietnutí nároku žalobkyne a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen prípustné, ale aj dôvodné. Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava prípustnosti dovolania. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

7. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

8. V danom prípade dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodila z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8.1. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, s a vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

10. Pokiaľ dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 CSP, potom z hľadiska tohto zákonného ustanovenia, aby určitá otázka mohla byť relevantná, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Tak ako už bolo uvedené, musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, zákona č. 514/2003 Z. z.), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, čo je daný prípad, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

11. Najvyšší súd pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná len otázka, ktorá vykazuje znaky pretrvávajúcej rozdielnosti rozhodovania dovolacích senátov, t. j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky. Vyplýva to zreteľne priamo z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, konkrétne z toho, že za relevantnú tu zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania odvolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonané a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

12. Žalobkyňa sa uplatnenou žalobou domáhala, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie 9.465,90 eur, zmluvných úrokov ku dňu dátumu predčasnej splatnosti 5. mája 2015 vo výške 439,55 eur, úrokov za omeškanie 5,33 eur, úroku 13,90 % ročne z nezaplatennej istiny 9.465,90 eur od 5. mája 2015 do zaplatenia, úroku za omeškanie vo výške 5 % z nezaplatennej istiny 9.465,90 eur, nezaplatených úrokov 439,55 eur od 5. mája 2015 do zaplatenia. Súd prvej inštancie rozhodol, že žaloba žalobkyne je prevažne dôvodná. Súd žalobe nevyhovel v časti požadovaného zmluvného úroku, ktorý si žalobkyňa uplatnila vo výške 13,90 % ročne od 5. mája 2015 do zaplatenia z dôvodu, že podľa názoru okresného súdu po zosplatnení úveru má veriteľ právo len na zákonné úroky z omeškania. Odvolací súd napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

13. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyňa považuje za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú otázku nároku veriteľa na zaplatenie zmluvného úroku z poskytnutých peňažných prostriedkov po predčasnom zosplatnení úveru.

14. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP a v situácii, že dovolanie dovolateľky je v danom prípade procesne prípustné, dovolací súd v zmysle uvedeného pristúpil k právnemu posúdeniu vyššie nastolenej právnej otázky dovolateľky.

15. Dovolací súd v o vzťahu k vymedzenej otázke uvádza a poukazuje na to, že medzičasom rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu túto predmetnú otázku riešila, a to v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020 zo 16. júna 2020 a v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 94/2019 z 18. augusta 2020.

16. Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020 konštatoval, že zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

16.1. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

16.2. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednania, ktoré umožňuje navýšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navýšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

16.3. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednania nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

16.4. Dovolací súd tak v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020 uzavrel, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník

zaplatil ako cenu peňazí.

17. V rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 94/2019 dospel dovolací súd k záveru, že úrok z úveru a úrok z omeškania sú dva odlišné inštitúty, ktoré je potrebné dôsledne odlišovať a nemožno ich zamieňať. Po zosplatnení úveru teda z nesplatennej istiny ďalej beží úrok z úveru (ako odmena za poskytnuté finančné prostriedky, ktoré dlžník v dohodnutej dobe nevrátil) až do ich vrátenia a v prípade omeškania dlžníka beží zároveň taktiež úrok z omeškania (ako sankcia za omeškanie s úhradou peňažného záväzku).

18. Vzhľadom na to, že dovolateľkou nastolená dovolacia otázka je posudzovaná rozdielne, dovolací súd pristúpil k jej posúdeniu z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

19. Dovolateľkou nastolená právna otázka, či nárok veriteľa na zmluvné úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov trvá po predčasnom zosplatnení, už bola dovolacím súdom riešená v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020 tak, že konštatoval, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí, pričom uvedený právny záver konštatoval dovolací súd aj v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 115/2019, 2 Cdo 241/2019, 2 Cdo 13/2020, 3 Cdo 113/2019, 8 Cdo 125/2018. Tento právny záver berie dovolací súd aj v tomto preskúmanom prípade za rozhodujúci, prikláňa sa k nemu a v plnom rozsahu naň poukazuje. Na základe čoho dovolací súd môže len konštatovať, že ani v predmetnom spore neboli dané dôvody opodstatňujúce záver odvolacieho súdu, že po zosplatnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu (úrok) za poskytnuté peňažné prostriedky. Naopak aj v danom spore v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.

20. Z týchto dôvodov dovolací súd uzavrel, že žalobkyňa v procesne prípustnom dovolaní dôvodne namietala, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.